

Vraag	Antwoord	Scores

Wereld

Opgave 1 – Van *made in China* naar *designed by China*

1 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat in China:

- de kust(provincies) / de mondingsgebieden van de grote rivieren / het oosten tot het centrum gerekend moeten worden 1
- het nabije binnenland tot de semiperiferie gerekend moet worden 1
- provincies als Xinjiang, Tibet en Yunnan tot de periferie gerekend moeten worden / het westen van China tot de periferie gerekend moet worden 1

2 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- Tot voor kort was vestigen in het binnenland niet nodig, omdat de loonkosten in de kustprovincies nog laag waren.
- Tot voor kort was de infrastructuur in het binnenland nog onvoldoende ontwikkeld.
- Tot voor kort was de productie vooral gericht op het buitenland en afhankelijk van transport over zee (nu is de productie ook op de binnenlandse markt gericht).

per juiste reden 1

3 maximumscore 2

- Juiste ontwikkelingen vanuit de economische dimensie zijn: 1
 - Er is een welvarende (ondernemende) middenklasse ontstaan.
 - Door de economische groei is meer geld beschikbaar om te investeren in productontwikkeling/innovatie.
- Juiste ontwikkelingen vanuit de sociaal-culturele dimensie zijn: 1
 - Het gemiddeld opleidingsniveau van de beroepsbevolking is gestegen.
 - De kennis van de wensen van de (westerse) consument is toegenomen.

4 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- om tot *designed by China* te komen er baat is bij een open samenleving / mensen zo creatief/vrij mogelijk moeten kunnen denken 1
- en in China is de vrijheid van de inwoners beperkt 1

Vraag	Antwoord	Scores

Wereld

Opgave 2 – Landgrabbing

5 maximumscore 2

Juiste ontwikkelingen zijn:

- De wereldbevolking groeit (en er zijn dus meer monden te voeden).
- De mondiale welvaart neemt toe (waardoor er het hele jaar door meer vraag is naar luxe landbouwproducten als vlees, fruit of bloemen).
- De productie van biobrandstof neemt toe.
- Landen proberen meer dan vroeger hun voedselzekerheid veilig te stellen (om minder kwetsbaar te zijn voor misoogsten).

per juiste ontwikkeling 1

6 maximumscore 2

- Australië 1
- Dit land heeft (in tegenstelling tot andere centrumlanden) veel meer grond dan nodig is om de eigen bevolking van voedsel te voorzien (en kan dus grond verkopen) 1

7 maximumscore 2

- het Midden-Oosten 1
- De landen in deze regio hebben behoefte aan landbouwproducten van elders vanwege het droge klimaat / de geringe hoeveelheid vruchtbare grond in deze regio 1

8 maximumscore 2

- Een juist argument vóór dit standpunt is: 1
Bij *landgrabbing* is sprake van een buitenlandse partij die grond inneemt om deze te exploiteren / in gebruik neemt voor exportlandbouw (en dat lijkt op het innemen van land door buitenlandse mogendheden tijdens het kolonialisme).
- Een juist argument tegen dit standpunt is: 1
De grond wordt officieel gekocht of gepacht / Er is geen sprake van een politieke/militaire overheersing door een buitenlandse mogendheid (zoals het geval was tijdens het kolonialisme).

Vraag	Antwoord	Scores

Aarde

Opgave 3 – Santorini

- 9 maximumscore 2**
- de Afrikaanse plaat en de Anatolische/Grieks-Turkse plaat 1
 - Bij Santorini is de oceanische korst diep genoeg weggedoken om te smelten (en magma te laten opstijgen) en bij Kreta niet 1
- 10 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- bij de uitbarsting de magmahaard werd geleegd (oorzaak) 1
 - waardoor de bodem van de caldera dieper wegzakte (gevolg) 1
- 11 maximumscore 2**
- Uit de beschrijving moet blijken dat
- verwerking/erosie in de hogere delen van Santorini materiaal vrijmaakten 1
 - dat werd verplaatst naar de lager gelegen buitenrand en daar werd gesedimenteerd (en in de loop der eeuwen kwam dit sediment boven de zeespiegel te liggen) 1
- 12 maximumscore 3**
- Uit het antwoord moet blijken dat op
- lokale schaal huizen in de (directe) omgeving werden bedolven onder pyroclastisch materiaal dat bij de eruptie werd uitgestoten 1
 - regionale schaal de (100 kilometer verderop gelegen) handelsvloot van de Minoïsche beschaving werd vernietigd, doordat de eruptie een tsunami veroorzaakte 1
 - mondiale schaal sprake was van misoogsten / verstoorde boomgroei, doordat de grote hoeveelheid as die vrijkwam bij de eruptie het zonlicht blokkeerde 1

Vraag	Antwoord	Scores

Aarde

Opgave 4 – Grote rivieren op aarde vergeleken

13 maximumscore 2

Juiste natuurlijke oorzaken zijn:

- In het stroomgebied van de Amazone valt meer neerslag dan in het stroomgebied van de Nijl.
- Het stroomgebied van de Amazone is groter dan dat van de Nijl.
- In het stroomgebied van de Nijl gaat een groter deel van het water de bodem in / naar het grondwater.

per juiste natuurlijke oorzaak

1

14 maximumscore 1

Juiste oorzaken zijn:

- In het Himalayagebergte is (door de afbraak van gesteenten) veel sediment beschikbaar.
- Deze rivieren hebben een relatief groot verhang / stromen snel (zodat ze veel sediment vervoeren).
- Door zware moessonregens komt veel sediment vanaf de hellingen in deze rivieren terecht.

15 maximumscore 3

- de zomer 1
- De ITCZ / Een lage-luchtdrukgebied ligt dan boven het stroomgebied van de (Blauwe) Nijl 1
- Door de bouw van stuwdammen (komen tegenwoordig geen overstromingen van de Nijl meer voor in Egypte) 1

16 maximumscore 2

- a Mississippi
- b Chang Jiang (Jangtsekiang)
- c Huang He (Hoangho)
- d Kongo

indien vier antwoorden juist

2

indien drie of twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

Vraag	Antwoord	Scores

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Landbouw en bosbranden in Zuidoost-Azië

17 maximumscore 2

- Het zuiden van Vietnam: in de delta wordt (bij overstromingen) vruchtbaar slib afgezet door de Mekong/rivier 1
- Java: veel vulkanisme (zorgt voor vruchtbare bodems) 1

18 maximumscore 2

Juiste nadelen zijn:

- Voor deze vorm van landbouw worden bossen gekapt.
- Door deze vorm van landbouw neemt de (bodem)erosie / landdegradatie toe.
- Door deze vorm van landbouw neemt de biodiversiteit af.

per juist nadeel 1

19 maximumscore 2

- het oosten van Sumatra 1
- 156A of 218D 1

20 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- het tijdens een El Niño in de Indonesische archipel veel droger is dan normaal (oorzaak) 1
- waardoor brandhaarden/bosbranden niet geblust worden door regen / kunnen voortwoekeren (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores

Zuidoost-Azië

Opgave 6 – Conflicten in Zuidoost-Azië

21 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- Veel landen in Zuidoost-Azië werden toen onafhankelijk (waarna vaak strijd tussen bevolkingsgroepen uitbrak).
- In die periode vond veel strijd tussen communisme en kapitalisme plaats in Zuidoost-Azië / vond de Koude Oorlog plaats.

per juiste reden

1

22 maximumscore 2

- het conflict in Zuid-Thailand: boeddhisme en islam
- het conflict in Mindanao / het zuiden van de Filipijnen: christendom en islam

1

1

Opmerking

Alleen voor een juiste combinatie van conflict en twee godsdiensten, 1 scorepunt toekennen.

23 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- Door de Zuid-Chinese Zee lopen de belangrijkste handelsroutes (en het land dat deze zee beheerst kan de scheepvaart controleren).
- In de Zuid-Chinese Zee bevinden zich voorraden van fossiele brandstoffen / visgronden.
- De Zuid-Chinese Zee wordt door meerdere landen gezien als een eigen veiligheidszone (nodig voor de bescherming van het land).

per juiste reden

1

24 maximumscore 1

Singapore

25 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- de ontwikkelingen in de Zuid-Chinese Zee een toenemende invloed van China laten zien / China een eigen invloedssfeer creëert
- wat erop kan duiden dat China in de toekomst wellicht de positie van de Verenigde Staten als hegemoniale macht kan bedreigen

1

1

Vraag	Antwoord	Scores

Leefomgeving

Opgave 7 – Berging in het Volkerak-Zoommeer

- 26 maximumscore 3**
- hoge waterstanden op zee en piekafvoer in de rivieren 1
 - de winter 1
 - Water afvoeren is niet goed mogelijk omdat bij die situaties waterkeringen gesloten zijn / het water in de zee te hoog staat om rivierwater te kunnen spuien 1
- 27 maximumscore 2**
- Juiste oorzaken zijn:
- De zeespiegel zal stijgen.
 - Het neerslagregiem in het stroomgebied van de grote rivieren wordt onregelmatiger (waardoor vaker sprake zal zijn van piekafvoeren).
- per juiste oorzaak 1
- 28 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- door het hogere peil het water vanuit West-Brabantse riviertjes (Dintel, Mark en Roosendaalse Vliet) niet meer in het Volkerak kan uitstromen (oorzaak) 1
 - waardoor het overstromingsgevaar op regionale / lokale schaal toeneemt (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores

Leefomgeving

Opgave 8 – Leidsche Rijn

29 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- Leidsche Rijn is veel groter dan andere Vinex-wijken.
- Bestaande plaatsen (Vleuten en De Meern) worden opgenomen in Leidsche Rijn.
- Delen van Leidsche Rijn hebben een industriële functie.

per juist kenmerk

1

30 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- bij de aanleg van Leidsche Rijn versterking / verharding van het oppervlak heeft plaatsgevonden 1
- zodat in het kader van de Watertoets maatregelen genomen moesten worden om overtollig water lokaal vast te houden / te bergen bij extreme regenval 1

31 maximumscore 3

- Een juiste oorzaak is: 1
Het Amsterdam-Rijnkanaal / de A2 vormt een obstakel tussen Leidsche Rijn en de stad Utrecht.
- Juiste maatregelen zijn: 2
 - Er zijn goede verbindingen (fietspaden, twee treinstations) aangelegd tussen Leidsche Rijn en de stad Utrecht.
 - Er is een overkapping gemaakt over de A2 (waardoor dit een minder groot obstakel is in de verbinding met de stad Utrecht).

per juiste maatregel

1

32 maximumscore 2

- Een juist argument vóór is: 1
Het door elkaar bouwen van verschillende typen woningen kan de leefbaarheid (op het schaalniveau van de stad) ten goede komen, omdat dan wordt voorkomen dat een concentratie van mensen uit de lagere sociaaleconomische klassen ontstaat.
- Een juist argument tegen is: 1
Het door elkaar bouwen van verschillende typen woningen kan de leefbaarheid (op wijkniveau) verslechteren, omdat er botsing/wrijving kan ontstaan tussen mensen uit verschillende sociaaleconomische klassen.

Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: Van Grunsven, L, Universiteit Utrecht, in: Geografie, januari 2013

Opgave 2

bronnen 1 en 2 vrij naar: 'Atlas der Globalisering', Le Monde Diplomatique, 2015

Opgave 3

bron 1 bron: <https://sites.google.com/site/theseanswebsite/home>

bron 2 vrij naar: www.vulkane.net en www.decadevolcano.net

Opgave 4

bron 1 vrij naar: www.utdallas.edu

Opgave 5

bron 1 vrij naar: www.nrc.nl en www.nu.nl

Opgave 6

bron 1 vrij naar: Garschagen, M. en Garschagen, O., in: NRC Handelsblad, 2014, en Garschagen, M., in: NRC Handelsblad, 2014

Opgave 7

bron 1 bron: www.joslammers.nl/docs/volkerak.pdf

Opgave 8

bron 1 vrij naar: www.utrecht.nl